

1.4.2015

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

varhaiskasvatuslaki@minedu.fi

Viite: OKM/15/010/2015

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VARHAISKASVATUSLAIKSI

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että säädettäväksi ehdotetulla varhaiskasvatuslailla on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen täysimääräisen hallinnonalasiirron toteuttamisessa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Lain myötä sosiaalihuoltoon liittyvien, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan säädöksiin viittaaminen ei olisi enää tarpeellista muutoin kuin asiakasmaksujen osalta.

Opetushallituksen toimiminen varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona ja valvonta- ja ohjausviranomaisena on muun muassa lapsen edun ja eri kouluasteilla ilmenevän kasvatusajattelun yhtenäisyyden vuoksi kannatettavaa. Huomio kiinnittyy kuitenkin siihen, että Opetushallituksen olisi mahdollista antaa aluehallintovirastoille varhaiskasvatuksen ohjausta ja valvontaa koskevia yleisiä määräyksiä. Päivähoitolaissa ei sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ole vastaavaa oikeutta.

Lakiluonnoksen 3 §:ään on kirjattu lukuisia tavoitteita laissa tarkoitettulle varhaiskasvatukselle. Aluehallintovirasto korostaa, että mainittujen tavoitteiden toteutumisen kannalta on jatkossa tärkeää varmistua siitä, että kunnat saavat Opetushallituksen laatimien varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden lisäksi riittävästi ohjausta paikallisten suunnitelmien laatimiseksi ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden selkiyttämiseksi.

Varhaiskasvatuksen järjestämisen osalta on hyvä, että varhaiskasvatustalouden luonnetta lähipalveluna on korostettu.

Varhaiskasvatusympäristön turvallisuudesta huolehtimisen tueksi saattaisi käytännössä olla tarpeen, että käytettävissä olisi myös selkeää ohjeistusta. Ainakin tulisi varmistua siitä, että nyt kaikkien palvelun tuottajien laadittavaksi esitetyn omavalvontasuunnitelman turvalliseen ympäristöön liittyvät kirjaukset olisivat selkeitä. Varhaiskasvatusympäristön turvallisuuteen liittyvät seikat synnyttävät nykyisinkin pohdintaa niin varhaiskasvatuksen järjestäjien kuin palvelun käyttäjien taholla.

Osallisuus ja vaikuttaminen varhaiskasvatukseen muodostavat tärkeän kokonaisuuden varhaiskasvatuksessa. Lakiluonnoksen 16 §:n kirjaus lapsen ja vanhempien tai muiden huoltajien mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin on tärkeä toimintaa ohjaava periaate.

Lapsen tukemisen järjestelyiden perustuminen ajatukseen tuen kolmiportaisuudesta edistää kasvatuksellista jatkumoa esi- ja perusopetukseen. Yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi tulee huolehtia riittävästä ohjauksesta lapsen tarvitseman tuen toteutumiseen liittyvissä menettelyissä.

Yksityisten palveluntuottajien valvontaviranomaistehtävien siirtyessä Opetushallitukselle tulee varmistua tiedonsiirron oikeellisuuden toteutumisesta käytössä olevan valtakunnallisen rekisterin osalta, jotta tietoturva toteutuisi säädösten edellyttämällä tavalla. Mikäli tällä hetkellä käytössä oleva Valveri-rekisteriohjelma ei osoittaudu käyttökelpoiseksi muutosta toteutettaessa, tulee uuden järjestelmän käyttöön otossa ottaa huomioon riittävä resursointi.

Vaikka yksityisten palveluntuottajien toteuttaman varhaiskasvatuksen valvonta ja erityisesti valtakunnallisen rekisterin ylläpitämiseen liittyvät tehtävät ovat hallinnollisesti raskaita etenkin niillä alueilla, joissa on paljon yksityisiä palveluja ja palvelujen tuottajat vaihtuvat usein muun muassa kilpailutusten seurauksena, aluehallintovirasto toteaa, että varhaiskasvatuksen valvontaa on edelleen tarpeen toteuttaa lakiesityksessä kuvatulla tavalla.

Käytännössä kunnilla on ajankohtaisin tieto alueensa yksityisestä päivähoidosta ja käytäntöjä kunnan valvonnan osalta tulee edelleen kehittää. Lakiluonnoksessa on määritelty kunnan valtuudet niissä tilanteissa, kun todetaan, että yksityinen päivähoito ei vastaa kunnallista palvelua. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan kunnalla tulisi jatkossakin olla päivähoitolain 29 §:ssä säädettyä vastaava oikeus antaa määräyksiä epäkohtien korjaamiseksi ja viime kädessä kieltää lasten hoitaminen kyseisessä hoitopaikassa.

Varhaiskasvatuksen suunnittelun omavalvonnan ja arvioinnin toteuttamisen tuesta tulee huolehtia.

Varhaispedagogisen osaamisen toteutumisen edellytykset eivät ole aluehallintoviraston käsityksen mukaan lakiluonnoksessa erityisen vahvasti tuettuja. Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset, mitoitus ja rakenne eivät vahvasti kiinnitä huomiota varhaispedagogisen osaamisen toteutumiseen. Lakiluonnokseen kirjattujen varhaiskasvatuksen tavoitteiden nähdään toteutuvan erilaisen koulutustaustan omaavien työntekijöiden toimesta (esimerkiksi perhepäivähoitaja – lastentarhanopettaja).

Varhaiskasvatuslakiluonnokseen ei myöskään sisälly vuorohoidon tosiasialliseen toteuttamiseen liittyviä erillisiä kirjauksia henkilöstömitoituksen osalta.

Aluehallintovirasto korostaa, että uutta lakia toimeenpantaessa tulee varmistua siitä, että valtakunnallinen, riittävä ja selkeä ohjeistus on toteutettu ja että kunnat toimivat mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Lausunnon keskeinen sisältö

Säädettäväksi ehdotetulla varhaiskasvatuslailla on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen täysimääräisen hallinnonalasiirron toteuttamisessa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle.

Opetushallituksen toimiminen varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona ja valvonta- ja ohjausviranomaisena on muun muassa lapsen edun ja eri kouluasteilla ilmenevän kasvatusajattelun yhtenäisyyden vuoksi kannatettavaa. Huomio kiinnittyy kuitenkin siihen, että Opetushallituksen olisi mahdollista antaa aluehallintovirastoille varhaiskasvatuksen ohjausta ja valvontaa koskevia yleisiä määräyksiä. Päivähoitolaissa ei sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ole vastaavaa oikeutta.

Varhaiskasvatusympäristön turvallisuudesta huolehtimisen tueksi saattaisi käytännössä olla tarpeen, jos käytettävissä olisi myös selkeää ohjeistusta.

Yksityisten palvelun tuottajien valvontaviranomaistehtävien siirtyessä Opetushallitukselle tulee varmistua tiedonsiirron oikeellisuuden toteutumisesta käytössä olevan valtakunnallisen rekisterin osalta, jotta tietoturva toteutuisi säädösten edellyttämällä tavalla. Mikäli suunnitellaan uuden järjestelmän käyttöön ottoa, riittävä resursointi tulee ottaa huomioon.

Lakiluonnoksessa on määritelty kunnan valtuuksista niissä tilanteissa, kun todetaan, että yksityinen päivähoito ei vastaa kunnallista palvelua. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan kunnalla tulisi jatkossakin olla päivähoitolain 29 §:ssä säädettyä vastaava oikeus antaa määräyksiä epäkohtien korjaamiseksi ja viime kädessä kieltää lasten hoitaminen kyseisessä hoitopaikassa.

Varhaispedagogisen osaamisen toteutumisen edellytykset eivät ole aluehallintoviraston käsityksen mukaan lakiluonnoksessa erityisen vahvasti tuettuja. Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset, mitoitus ja rakenne eivät vahvasti kiinnitä huomiota varhaispedagogisen osaamisen toteutumiseen. Luonnokseen ei myöskään sisälly vuorohoidon tosiasialliseen toteuttamiseen liittyviä erillisiä kirjauksia henkilöstömitoituksen osalta.

Johtaja

Ullrike Hjelt-Hansson

Yksikön päällikkö
ylitarkastaja

Asta Sark

tiedoksi

Ylijohtaja Minna Karhunen